
Patientens samlade läkemedelslista – ansvar och riktlinjer för hantering i öppen vård.

-LOK:s rekommendationer om hur en samlad läkemedelslista bör hanteras-

Detta dokument innehåller LOK:s (nätverket för Sveriges Läkemedelskommittéer) åsikter och rekommendationer om hur en samlad läkemedelslista bör hanteras. Version 1.0 fastställdes, efter remiss till samtliga landets läkemedelskommittéer, av LOK:s AU 11/12 2009.

Med en samlad läkemedelslista avses en elektronisk översikt över läkemedelsordinationer i öppen vård som lagrar ordinationer och ordinationshistorik från både primärvård och sjukhuskliniker. Översikten presenteras samlat och på ett samlat sätt, oberoende av var ordinationen är skapad.

Allt fler landsting eller regioner får en samlad läkemedelslista inom sitt område. Läkemedelslistan skapas via en läkemedelsmodul i ett gemensamt journalsystem eller via en applikation som hämtar data från olika journalsystem.

En samlad läkemedelslista är något mycket positivt, inte minst för patientsäkerheten och har efterfrågats sedan länge. När nu de IT-tekniska förutsättningarna för en samlad läkemedelslista finns är det viktigt att också förhållningssätt, riktlinjer och ansvar i handhavandet av en samlad läkemedelslista förtydligas.

Med en samlad läkemedelslista uppkommer frågor som t.ex.:

- Vem bär ansvaret för en samlad läkemedelslista?
- Kan jag sätta ut en ordination som gjorts av någon annan?
- Om jag itererar ett recept ursprungligen utfärdat av någon annan, har jag då tagit över ansvaret för ordinationen?
- Om patienten efterfrågar en utskrivna läkemedelslista, och jag ser eller tror att den samlade läkemedelslistan i datorn är ”inaktuell” och innehåller läkemedel som patienten inte längre tar, eller tar i annan dos, hur skall jag då bete mig?

Kontakt med LOK:

Lars Lööf
Prof., överläk., Ordf. LOK
Bitr ordf. Läkemedelskommittéen i Västmanland
Mail: lars.loof@ltv.se Tel: 021-174610

LOK

Nätverk för Sveriges Läkemedelskommittéer

Föreskrifter

Socialstyrelsen har i föreskrifter och allmänna råd om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården (SOSFS 2000:1 med ändringar 2001:17) angett att:

- Läkemedel skall ordinerars skriftligt (3 kap, §2)
- Inom slutna vård skall läkemedelsordinationerna föras in i en särskild ordinationshandling. Den som ordinerar läkemedel skall med sitt signum i ordinationshandlingen bekräfta varje ordination och ändring av tidigare införda ordinationer (3 kap, §3)
- Inom annan hälso- och sjukvård än slutna vård skall den sjuksköterska eller läkare som ansvarar för vården av en patient svara för att aktuella läkemedelsordinationer finns samlade på ett ordinationskort eller på en annan ordinationshandling. Kortet eller handlingen skall signeras och det skall framgå vem som ordinerat respektive läkemedel. (3 kap, §4)
- En läkemedelsordination skall innehålla uppgifter om läkemedlets namn, läkemedelsform, styrka, dosering, administrationsätt och tidpunkterna för administrering. (3 kap, §7)

LOKs tolkning av föreskrifter

För att vara praktiskt användbara i en situation med en samlad läkemedelslista måste ovanstående föreskrifter tolkas.

LOK ansluter sig till den tolkning som Pia Bastholm Rahmner gjort i sin doktorsavhandling ("Doctors and Drugs – How Swedish Emergency and Family Physicians Understand Drug Prescribing", Thesis Karolinska Institutet 2009) i samråd med Socialstyrelsens jurister och som innebär att:

- Läkemedelslistan är att betrakta som en journalhandling
- Ingen enskild person är ansvarig för hela läkemedelslistan
- Var och en är ansvarig för sin ordination
- Ordinatören är skyldig att informera sig om vilka eventuellt övriga läkemedel som patienten använder, att ta ställning till hur detta påverkar ens ordination eller uppföljningen av en behandling och att ta ställning hur den nya ordinationen påverkar tidigare ordinationer
- Ordinatören är ansvarig för att aktuell ordination är lämplig utifrån patientens status och behov samt mot bakgrund av tillgänglig historik

Kontakt med LOK:

Lars Löf

Prof., överläk., Ordf. LOK

Bitr ordf. Läkemedelskommittéen i Västmanland

Mail: lars.loof@ltv.se Tel: 021-174610

LOK

Nätverk för Sveriges Läkemedelskommittéer

LOK:s riktlinjer för hanteringen av en samlad läkemedelslista

Övergripande riktlinjer

- En samlad läkemedelslista skall vara fullständig och uppdaterad för att kunna vara ett säkert och tillförlitligt redskap i sjukvården.
- Den samlade digitala läkemedelslistan skall vara sjukvårdens huvudkälla till information om de läkemedel som patienten använder. Parallella system, såsom e-dos, bör användas endast om systemen kan föra över information om ordinationerna till den samlade läkemedelslistan, så att den hålls uppdaterad.
- LOK förespråkar att den samlade läkemedelslistan skall vidareutvecklas till en nationell samlad läkemedelslista som också blir apotekens och patientens egen källa till information om patientens läkemedel.

Allmänna riktlinjer

- I den samlade läkemedelslistan skall det framgå vem som ordinerat respektive läkemedel. Det skall också finnas en historik som gör det möjligt att se tidigare ordinationer.
- Att hålla den samlade läkemedelslistan uppdaterad är ett gemensamt ansvar för alla som arbetar i den.
- Den som är behörig uppdaterar själv. Den som inte har behörighet att ändra i listan, men upptäcker ett behov av ändring, kontaktar behörig ordinator.
- Använd möjligheten till att göra läkemedelsnotat kopplat till läkemedlet, om systemet erbjuder denna möjlighet. Där kan du ange tanken bakom en ordination, behandlingsresultat och orsak till ev. avslutning av ordinationen.

Ordination/förskrivning/dosändring

- All förskrivning av läkemedel skall ske i den läkemedelsmodul eller annan källa som bildar basen för den samlade läkemedelslistan.
- Du bör, om den möjligheten ges, förskriva läkemedel som är tänkta för en viss tids behandling på ett sådant sätt att läkemedlet automatiskt utsätts från läkemedelslistan efter denna tid.
- Innan du ordinerar ett läkemedel skall du ta del av den samlade läkemedelslistan, för att kunna ta ställning till hur interaktioner eller andra följder av övrig medicinering påverkar din ordination.

Kontakt med LOK:

Lars Löf

Prof., överläk., Ordf. LOK

Bitr ordf. Läkemedelskommittéen i Västmanland

Mail: lars.loof@ltv.se Tel: 021-174610

LOK

Nätverk för Sveriges Läkemedelskommittéer

- Läkemedel, som patienten fått på annat håll, skall registreras i den läkemedelsmodul eller annan källa som bildar basen för den samlade läkemedelslistan med angivande av vem som är ansvarig för ordinationen.
- Om du ändrar doseringen av ett läkemedel så är du ansvarig för att ändringen registreras i den läkemedelsmodul eller annan källa som bildar basen för den samlade läkemedelslistan.
- Om du itererar en förskrivning som tidigare gjorts av annan ordinator tar du över ansvaret för ordinationen. Det är ju ditt namn som står som ordinator i den samlade läkemedelslistan. Du tar då ansvar för att indikationen för ordinationen kvarstår och att ordinationen är fortsatt lämplig med hänsyn till övrig medicinering och övriga för dig kända förhållanden.

Utsättning/ordinationsavslutning

- Läkemedel som patienten har slutat använda eller skall sluta använda skall sättas ut i den läkemedelsmodul eller annan källa som bildar basen för den samlade läkemedelslistan. Om du sätter ut läkemedlet skall du ansvara för registreringen av utsättningen.
- Om du får kunskap om att patienten inte längre tar ett läkemedel som ordinerats av annan så skall du registrera patientens utsättning i journalen. Om du är tveksam till det medicinskt lämpliga i utsättningen bör du ta en diskussion med patienten om att åter börja ta läkemedlet eller be patienten ta kontakt med ordinerande enhet för att man där kan ta diskutera med patienten om läkemedlet skall sättas ut eller om patienten skall fortsätta med det.

Läkemedelsavstämning

- När du tar del av den samlade läkemedelslistan skall du, när du har möjlighet, göra en avstämning med patienten om denne fortfarande tar alla läkemedlen på listan, och om det finns läkemedel som patienten tar som inte finns med på listan.
- Denna avstämning är extra viktig om du lägger in patienten på sjukhus eller är patientens ansvariga allmänläkarkontakt.
- När patienten av olika skäl inte själv kan redogöra för sin läkemedelsbehandling är du skyldig att konsultera andra möjliga källor (anhöriga, skriftliga läkemedelslistor, andra digitala källor) för att läkemedelslistan skall bli så korrekt som möjligt.

Kontakt med LOK:

Lars Löf
Prof., överläk., Ordf. LOK
Bitr ordf. Läkemedelskommittéen i Västmanland
Mail: lars.loof@ltv.se Tel: 021-174610

LOK

Nätverk för Sveriges Läkemedelskommittéer

Skriftlig läkemedelslista

- Du bör efter varje ordinationsförändring skriva ut ett exemplar av den samlade läkemedelslistan och ge till patienten eller skicka per post. Att skriva ut läkemedelslistan ger ett utmärkt incitament till att hålla den aktuell.
- Den samlade skriftliga läkemedelslistan är patientens källa till information om hur hon/han skall ta sina läkemedel.
- Be gärna patienten att i lugn och ro gå igenom den skriftliga listan och höra av sig om den inte stämmer med hur hon eller han tar läkemedlen.

Kontakt med LOK:

Lars Löf
Prof., överläk., Ordf. LOK
Bitr ordf. Läkemedelskommittéen i Västmanland
Mail: lars.loof@ltv.se Tel: 021-174610